

Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå – større oppgaver til regionene

Samarbeidande Kraftfylke (Kraftfylka) er en interesseforening for fylkeskommunene Hedmark, Oppland, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms.

Lovforslaget ”Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå” har stor betydning for Kraftfylkas medlemmer. Vi fokuserer her på det energipolitiske feltet og tar ikke opp spørsmålet om hvilken regioninndeling som er mest hensiktsmessig.

Uavhengig av antall og størrelse, mener Kraftfylka at regionene bør få mer ansvar, blant annet i forhold til:

- Mer ansvar knyttet til regional utvikling.
- Veilednings og oppfølgingsoppgaver overfor kommunene i miljø- og klimaarbeid.
- Forvaltnings- og utviklingsoppgaver hvor det brukes regionalt og lokalt skjønn.
- Å være bindeledd mellom den nasjonale, regionale og lokale gjennomføringen av energi- og klimapolitikken.
- Forvaltnings- og utviklingsoppgaver på miljøområdet knyttet til naturforvaltning, vern, klima og planarbeid.

Ekspertutvalg

Kraftfylka imøteser et ekspertutvalg som skal vurdere oppgaveflytting til det regionale nivået. Vi legger til grunn at de vil vurdere hele oppgaveporteføljen for å utstyre de folkevalgte regionene til å bli effektive samfunnsutviklere. Da er det selvsagt at energi- og klimafaglige oppgaver må inngå i vurderingen. Dette må skje uavhengig av hvilken regioninndeling som blir endelig vedtatt.

Regionene bør ta over alle oppgaver som innebærer bruk av politisk skjønn på regionalt nivå. Fylkesmennene bør fokusere på kontroll-og tilsynsoppgaver. En slik fordeling er nødvendig for å styrke regionenes rolle som samfunns- og næringsutvikler, med nødvendige virkemidler for å utnytte potensialet i regionen.

Kraftfylka er derfor kritisk til at regjeringen ikke vil etterkomme dette i det foreliggende lovforslaget og tilhørende vurdering:

”Norsk klima- og miljøpolitikk blir i aukande grad styrt av internasjonale avtalar og EU-regelverk, og det er nasjonalstaten som er ansvarleg for oppfølging og rapportering internasjonalt. Det er derfor avgjerande å gjennomføre ein einskapleg nasjonal klima- og miljøpolitikk”...” Dette tilseier at det ikkje blir overført fleire klima- og miljøoppgåver til nye folkevalde regioner”

Det foregår allerede mye energifaglig koordinering og samarbeid i fylkene. De har et overblikk over den generelle næringsutvikling og har et spesielt ansvar som samfunnsutvikler. Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget ba derfor regjeringen om å vurdere overføring av flere oppgaver til nye folkevalgte regioner.

”..bad fleirtalet i kommunal- og forvaltningskomiteen regjeringa om å gå gjennom oppgåvene til fylkesmannen knytte til klima- og miljøområdet og i størst mogleg grad la tilsynsoppgåvene bli verande hos fylkesmannen, men vurdere å flytte dei andre oppgåvene til folkevalt regionalt nivå, jf. Innst. 377 S (2015–2016).”

Dette ser Kraftfylka som en naturlig forlengelse av utvidet størrelse og kompetanse for nye folkevalgte regioner, og støtter derfor mindretallets vurdering (Ap og Sp) fra behandlingen i Stortinget fra 2016:

”Meld. St. 22 (2015–2016) sier at det ikke vurderes som aktuelt å foreslå ytterligere overføring av klima- og miljøoppgaver fra Fylkesmannen til folkevalgte regioner. Disse medlemmer støtter ikke dette ....”

Aktuell oppgaveoverføring

Kraftfylka mener at det er en rekke konkrete oppgaver innenfor klima, miljø og energi er relevante for det regionale folkevalgte nivået.

- Ansvar for naturressursforvaltning av regional karakter. Tilrettelegging for bruk og vern av naturressurser og tilrettelegging for kraftutbygging
- Konesjonsoppgaver og veiledningsoppgaver fra NVE
- Økning av ressursene knyttet til arbeidet med regionale vannplaner.
- Vurdere overtagelse av Fylkesmannens utviklingsmidler.
- Overta flere av fylkesmannens miljøoppgaver, herunder tilskuddsordning klimatilpasning og vassdragsforvaltning.
- Generell styrking av ressursene knyttet til oppfølging av lokale og regionale nettselskap og koordinering av nettutviklingsplaner med andre regionale planer.

- Innovasjon Norge må ha tett kontakt med fylkene og speile det fylkene satser på, sammen med det nasjonale fokuset. Dette gikk tapt da de regionale styrene i Innovasjon Norge ble borte og må sikres.
- Staten vil frata fylkeskommunene oppgaven som konsesjonsmyndighet for små vannkraftverk med lavere installert effekt enn 1 MW (som fylkene fikk i 2010). Dette er et skritt i feil retning.

Kriterier

Stortinget har lagt til grunn enkelte kriterier for arbeidet med å oppgavefordeling:

- Oppgaver bør legges på lavest mulige effektive nivå.
- Oppgaver som krever utøvelse av lokalt og regionalt administrativt og politisk skjønn og vurdering bør legges til lokale eller regionale folkevalgte organer.
- Oppgaver som ikke skal la seg påvirke av lokal/regionalpolitiske oppfatninger og lokal/regionalpolitiske forhold, og som derfor er kjennetegnet av standardisering, regelorientering og kontroll, bør i utgangspunktet være et statlig ansvar.
- Staten bør ha ansvar for oppgaver som gjør krav på sentrale beslutninger og som forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning.
- Oppgaver som krever stor grad av koordinering, og/eller oppgaver som har store kontaktflater med hverandre, bør legges til samme forvaltningsorgan.
- Oppgaver som krever stor grad av samordning overfor brukerne bør legges til samme forvaltningsorgan.
- Det myndighetsorgan som er tillagt ansvar og beslutningskompetanse for en oppgave skal også ha ansvaret for å finansiere utgiftene til oppgaveløsningen

Fylkene har allerede ansvaret for de regionale vannplanene og utarbeider vindkraftplaner, og andre relevante arealplaner. De er høringsinstans i konsesjonsaker knyttet til vannkraft og annen ressursutnytting. Vurderinger i konsesjonsbehandling knyttet til utbygging og vern henger sterkt sammen med arealplanlegging, miljø, klima og næringsutvikling.

Det ville derfor være naturlig at regionene får et forvaltningsansvar i disse sakene. Noe annet strider etter vår oppfatning med de grunnleggende kriteriene for oppgavefordeling. Regionene har samfunns- og næringsutviklerrollen, og bør ha et bredt ansvar på saksfeltene.

Saker knyttet til miljø- og ressursforvaltning hører hjemme på regionalt nivå og må knyttes nærmere til arealplanlegging og næringsutvikling. Saker knyttet til energi, miljø og klima hører hjemme under næringsutvikling, areal- og ressursforvaltning.

Oppgaver som foreslås overført med noe relevans for Kraftfylka

Lovforslaget håndterer først og fremst selve inndeling i nye regioner, og vil overlate til ekspertutvalget å foreslå konkret oppgaveoverføring. Likevel legger regjeringen føringer gjennom vurderinger i lovforslaget:

- Styrket regional planlegging. Regjeringen vil gjøre det mer forpliktende for alle parter å stille opp og følge opp de regionale planprosessene.
- Regionene bør ta et koordineringsansvar for utbygging av digital infrastruktur.
- Klima- og miljødepartementet vil overføre oppgaver knyttet til de statlig sikrede friluftsområdene fra fylkesmannen til regionalt folkevalgt nivå.
- Oppgaver og funksjoner på kulturminneområdet overføres fra Riksantikvaren til regionalt folkevalgt nivå.

Det er positivt med styrket regional planlegging, men det må klargjøres om det gis mer myndighet og ressurser til de nye regionene for å følge opp planarbeidet på en hensiktsmessig måte. Det samme gjelder arbeidet med digital infrastruktur.

Forøvrig framstår det for Kraftfylka som det ikke er mye vilje til å gi nye folkevalgte regioner noe særlig større myndighet innen næringsutvikling, klima, energi og miljø. Dette er synd, og stiller spørsmål omkring hensiktsmessigheten ved en såpass omfattende reform.

Kraftfylka mener ekspertutvalget må ta tak i dette.

Niklas Kalvø Tessem,

Daglig leder Kraftfylka